

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingute sõlmimine ja muutmine

Marju Lepmets
riigihangete osakonna jurist

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu ettevalmistamine

- Kõik tulevase hankelepingu tingimused esitatakse riigihanke alusdokumentides - hankelepingu projekt vs lepingu tingimused
- Hankelepingu tingimused / projekt läbirääkimistega menetluses
- Hankelepingu tingimuste määratlemisel arvesta, kes on potentsiaalsed pakkujad
- Tähtajad hankelepingus:
  - kuupäevad vs periood lepingu sõlmimisest
  - mitu omavahel seotud hanget (nt ehitus ja omanikujärelevalve; toodete ostmine ja testimine)
  - hanke alusdokumentides / pakkumuses ajakava

Loe lisaks nt:

- Tallinna ringkonnakohus 21.06.2010 nr 3-09-1297
- Riigikohus 3-3-1-13-12 ja eelotsus C-561/12

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu sõlmimine ja muutmine uues RHSis 1/2

Olulisemad sätted uues RHSis:

- § 8 - hankelepingu mõiste ja vorminõuded
- § 120 - hankelepingu sõlmimine
- § 121 - hankelepingu tühisus
- § 123 - hankelepingu muutmine
- § 124 - hankelepingu ülesütlemine
- § 219 - rakendussätted

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu sõlmimine ja muutmine uues RHSis 2/2

Kas uue RHSiga kohalduvad lepinguvabaduse põhimõtted ka hankelepingutele?

- Ei, uue RHSiga hankelepingu muutmise võimalused küll laienesid võrreldes seni kehtinud seaduses sätestatud objektiivsete ja ettenägematute asjaolude tingimusega, kuid muutmise võimalused ja alused on siiski piiratumad võrreldes klassikaliste eraõiguslike lepingutega tulenevalt riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest, mida tuleb järgida ka pärast formaalse hankemenetlus lõppu, hankelepingu täitmise käigus:
  - võrdne kohtlemine
  - läbipaistvus
  - konkurents

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Raamlepingud uues RHSis

Olulisemad sätted uues RHSis:

- RHS § 4 p 15
- RHS § 29 - 31
- RHS § 83 lg 3

Raamlepingule kohaldatakse hankelepingu sätteid, kui RHSis ei ole sätestatud teisiti (RHS § 29 lg 1)

Raamlepingu alusel sõlmitud hankelepingute kohta registrile andmete esitamine kord 12 kuu jooksul (RHS § 83 lg 3)

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu sõlmimine

- Hankeleping on hankija ja ettevõtja vahel sõlmitud rahaliste huvidega seotud leping (RHS § 8)
- Kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis alates 20 000 eurot
- Leping loetakse sõlmituks pakkumusele nõustumuse andmisega, eraldi lepingudokumenti ei ole vaja koostada
- Kui edukas pakkuja ei allkirjasta hankija antud tähtaja jooksul hankelepingut või ei asu nõustumuse andmisega sõlmitud hankelepingut pakkujast tulenevatel põhjustel täitma - hindab hankija kõiki ülejäänud pakumusi uuesti ja teeb uue edukaks tunnistamise otsuse. Lisaks kahju hüvitamise nõue (RHS § 119 lg 3)

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

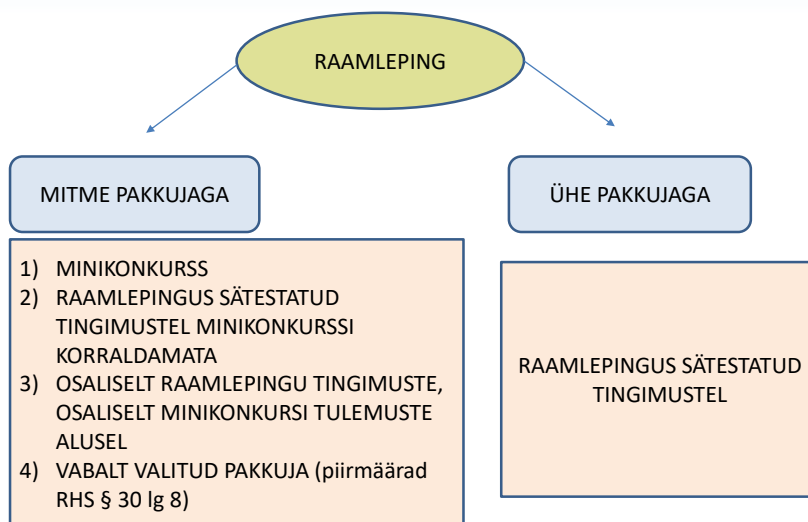
Hankelepingute sõlmimine raamlepingu alusel

- Ühe või mitme pakkujaga raamleping
- Raamlepingu eeldatav maksumus
- Hankelepingute sõlmimise reeglite määramine

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Raamleping mitme pakkujaga

- 1) Minikonkurss - tingimused RHS § 30 lg 9
- 2) Raamlepingu tingimused + minikonkurss - RHS § 30 lg 7
- 3) Raamlepingu tingimustel, näiteks
  - hinnatrepid
  - kaskaadimeetod
  - tellimuste esitamine - raamlepingu partneri valik objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel
- 4) Vabalt valitud pakkujaga, tingimused, et:
  - Hankelepingu maksumus jääb alla riigihanke piirmäära
  - Kõikide selliste hankelepingute kogumaksumus ei ületa 20% raamlepingu tegelikust maksumusest

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu muutmine

Aluseks Euroopa Kohtu lahend **Presstext (C-454/06)**, milles toodud kohtu seisukohad on üle võetud 2014 riigihangete direktiividesse (2014/23, 2014/24 ja 2014/25)

Märksõna: head hankijad suudavad ennustada tulevikku

(mõte laenatud: Miguel Assis Raimundo „ Good contracting authorities can predict the future: a note on Finn Frogne“; kättesaadav: <http://europeanpapers.eu/en/europeanforum/good-contracting-authorities-can-predict-future-note-finn-frogne-case>)

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu muutmine - Pressetext

Pressetext C-454/06 hankelepingu muudatus on oluline ja seega keelatud, kui:

- uued tingimused laiendavad oluliselt hanke eseme ulatust;
- kallutavad lepinguliste kohustuste tasakaalu hankija kahjuks (pakkuja kasuks);
- oleksid võimaldanud hankes osaleda teistel pakkujatel või tunnistada edukaks muu pakkumuse

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu muutmine – Finn Frogne

Finn Frogne C-549/14:

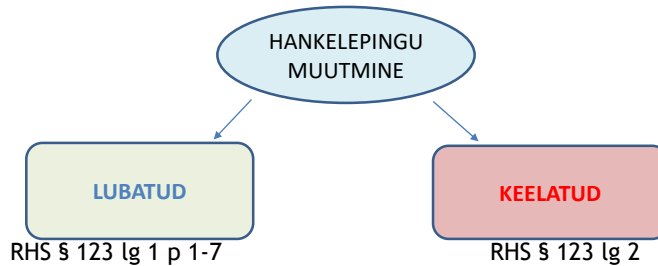
- hanke eseme ulatuse oluline vähendamine, võib kaasa tuua suurema hulga ettevõtjate kaasamise ja muuta selle huviväärseks ka neile, kes suuremahulise lepinguga seotud kvalifikatsioonitingimusi täita ei suutnud (p 29)
- hankija võib jätta endale võimaluse teha pärast hankelepingu sõlmimist selles teatud muudatusi, isegi olulisi, tingimusel, et see oli ette nähtud hankedokumentides (p 30 ja 36)
- pärast riigihankelepingu sõlmimist ei saa selle tingimusi oluliselt muuta ilma uut hankemenetlust korraldamata, isegi kui see muudatus kujutab endast objektiivselt võttes kompromissi, mis sisaldab mõlema poole vastastikust loobumist, et lõpetada vaidlus, mille tulemust ei ole võimalik ette näha ja mis on tekkinud raskuste tõttu, mis takistavad asjaomase hankelepingu täitmist. See ei oleks aga nii juhul, kui kõnealuse hanke dokumentides oleks olnud ette nähtud võimalus kohandada pärast hankelepingu sõlmimist teatud tingimusi, isegi olulisi, ja määratud kindlaks selle võimaluse kasutamise viis (p 40)

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu muutmine

RHS § 219 rakendussätted - enne uue RHSi jõustumist sõlmitud hankelepingute muutmisel kohaldatakse samuti uue seaduse § 123

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu lubatud muudatused RHS § 123 lg 1

- 1) vähese väärtusega muudatus;
- 2) muudatuse ulatus, sisu ja kohaldamistingimused olid riigihanke alusdokumentides selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt ette nähtud;
- 3) täiendavad asjad, tööd, teenused;
- 4) hoolsale hankijale ettenägematud asjaolud;
- 5) pakkuja asendamine;
- 6) pakkuja asendatakse ettevõtja restruktureerimise, sealhulgas ülevõtmise, ühinemise, võõrandamise või maksejõuetuse tõttu;
- 7) muudatuse väärtusest sõltumata ei ole muudatus oluline

Ühe hankelepingu puhul võib kasutada ka mitut RHS § 123 lg 1 sätestatud alust

20.11.2017

Näited praktikast 1

- Telliti 4 ajakirja trükkimine - hankija soovib viimase ajakirja trükkimise edasi lükata detsembrist märtsi?
- Hankelepinguga renditakse konverentsitehnikat ürituste jaoks - hankija soovib seda kasutada veel ühe täiendava ürituse korraldamisel?
- Telliti õigusaktide analüüsiteenust - teenusepakkuja ei jõua õigeks ajaks analüüsi valmis ja soovib tähtaja edasilükkamist?
- Teenuse osutamise leping sõlmitud 4 aastaks - teenuseosutaja soovib hinna tõstmist, kuna tema kulud on selle ajaga suurenenud?
- Telliti toodete testimise teenust, mis tuli teha 7 päeva jooksul toodete üleandmisest - teenuse osutaja soovib muuta teenuse osutamise aega ja teha testid 14 päeva jooksul toodete üleandmisest?

20.11.2017

Näited praktikast 2

- Analüüsi käigus selgub, et on vaja lisada mõni uurimisküsimus või analüüsida täiendavalt mõne teise riigi praktikat
- Hankeleping on sõlmitud mingiks ajaperioodiks, kuid selle lõppemisel ei ole hankija uue riigihanke läbiviimisel veel hankelepingut jõudnud sõlmida - olemasoleva hankelepingu pikendamine poolte kokkuleppel, kui hankelepingus seda võimalust ette ei ole nähtud?
- Hankija on riigihanke alusdokumentides märkinud, et soovib osta X koguse asju. Kui pakkumused laekuvad, on asjade maksumused oodatust soodsamad. Kas hankija võib asju osta X kogusest rohkem?
- hankija ostab seadmeid 20tk - hankelepingus määratud, et hankija võib lepinguperioodil osta samu seadmeid täiendavalt 3 tk. Vajadus ühe täiendava seadme järele tekib enne hankelepingu sõlmimist.

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu olulised = keelatud muudatused RHS § 123 lg 2

- 1) muudatusega lisatakse tingimus, mis laiendanuks võimalike riigihankes osalejate või vastavaks tunnistamisele kuuluvate pakkumuste hulka, kui riigihanke alusdokumendid oleks sellist tingimust sisaldanud;
- 2) muudatus tingib hankelepingust tuleneva lepinguliste kohustuste vahekorra muutumise pakkuja kasuks hankelepingus sätestamata viisil;
- 3) muudatus laiendab oluliselt hankelepinguga määratud hankelepingu eseme ulatust;
- 4) pakkuja asendatakse uue pakkujaga muul kui RHS § 123 lg 1 punktis 5 või 6 nimetatud juhul

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu keelatud muudatused

- Kui hankelepingus tehti muudatusi, mis ei olnud RHS § 123 alusel lubatud, on hankijal õigus hankeleping erakorraliselt enne tähtaega üles öelda (RHS § 124 lg 1)
- Hankelepingu muutmine ei ole õiguskaitsevahendite alternatiiv!

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Hankelepingu muudatused

- kui muudatus ei ole lubatud ja senise lepinguga ei saa jätkata » hankelepingut ei muudeta => hankelepingu lõppemine (ja uue hankemenetluse korraldamine);
- kui muudatus ei ole lubatud, aga pooled on siiski lepingumuudatuses kokku leppinud » hankijal õigus hankeleping üles öelda erakorraliselt enne tähtaeg (RHS § 124 lg 1)
- kui muudatus on lubatud » hankelepingu muutmise teade registris (RHS § 123 lg 5) - RHS § 123 lg 1 p 3 (täiendavate asjade ostmine/ teenuste tellimine) ja p 4 (ettenägematud asjaolud)

20.11.2017

RIIGI TUGITEENUSTE KESKUS

Euroopa Kohtu lahendeid hankelepingu muutmise kohta

- Succhi di Frutta C-469/99
- Priesstext C-454/06
- Wall AG C-91/08
- Belgacom C-221/12
- Finn Frogne C-549/14

Kohtulahendeid saab otsida: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/et/

20.11.2017

Hankeleping on oma olemuselt küll tavaline võlaõiguslik leping, kuid mille puhul lepinguvabaduse põhimõtte kohaldamine on piiratud riigihangete seadusega -

hankelepingu täitmist lihtsustab, mida rohkem ja täpsemalt hankijad suudavad riske hinnata ja tulevikus aset leidvaid muudatusi ette näha

20.11.2017